

”Ideologiska skäl”?

Ideologi i prat och praktik i svensk politik

Peter Santesson

Ratio

RATIO

Tre hypoteser

1. Partier undviker att ge ideologiska skäl till sin politik.
2. Ideologisk debatt har begränsad effekt på praktisk politik.
3. Däremot har praktisk politik en långsiktig effekt på idéer.

(Hypotes 1 försöker jag belägga, till tes 2 och 3 ger jag blott två suggestiva illustrationer)

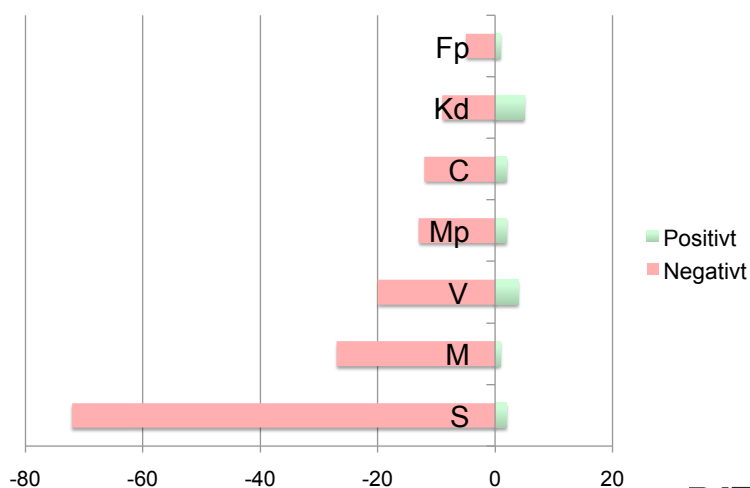
RATIO

”Ideologiska skäl”

- Alla förekomster av frasen i riksdagsanföranden
- År 2002–2010
- Positiv användning: tala om sina ideologiska skäl, som något anständigt
- Negativ användning: neka till att ha ideologiska skäl eller anklaga andra för det
- Totalt 175 förekomster

RATIO

Kraftigt partiskiljande

RATIO

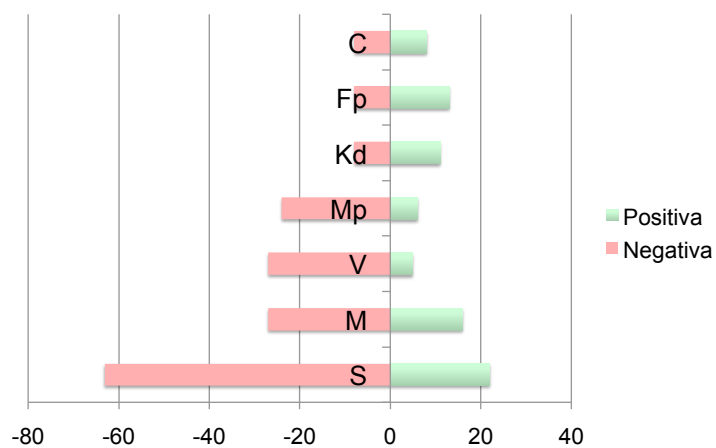
”Ideologi*”

- Bredare sökning
- Trunkerar: ideologi*
- ”ideologiska”, ”ideologier” osv.
- Riksdagsåret 2009/10
- Totalt 246 förekomster

RATIO

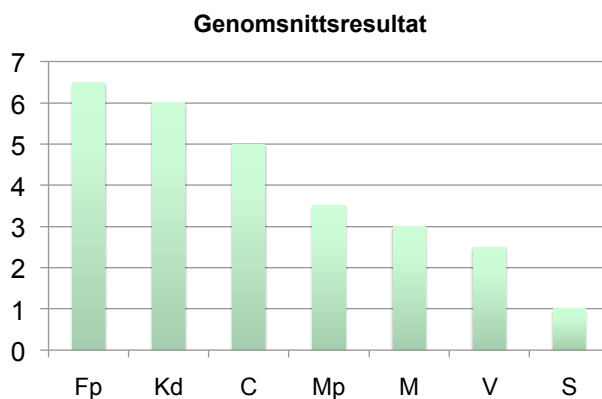
...kraftigt partiskiljande igen

RATIO

Ett tentativt "ideologi-prat-index"

- Snitt av rangordning av balansmåten (pos–neg)

RATIO

Ideologi i politiskt språk

- Socialdemokraterna talar påfallande icke-ideologiskt
- "Ideologi" är en anklagelse
 - Fördummande, skyggglappar, irrationellt, ovetenskapligt, okänsligt för medborgarnas behov, verksamhetsförstörande
- I motsats till "pragmatism": öppen, lyhörd, förhandlingsvillig, kunskap

RATIO

Ideologisk debatt i praktiken

- Moderaternas partistämman 1993
- "Värnplikten är ett slavsysteem!"
- "Värnplikt förhindrar slaveri!"

RATIO

Idag: Värnplikten avskaffad

- Värnplikten avskaffades den 16 juni 2009
- Men betyder det att vi idag anser att den är slaveri?

RATIO

Debattera idéer vs. åtgärder

Idéer

- Samma idé kan legitimera vitt skilda åtgärder
- Debatt som konfliktgenerator

Åtgärder

- Vitt skilda idéer kan legitimera samma åtgärd
- Debatt som konfliktlösning

RATIO

Skattetryck

- Ny Demokrati 1991: Sänk skattetrycket till 47 procent (från 57 procent 1989)
- Olle Stenholm: *Inser ni vad det skulle innebära?!*

RATIO

Idag: Nydemokratisk skattepolitik?

- Budgetpropositionen 2010/11:
Skattetrycket når ca 45 % under 2010–14.
- Ramarna för offentliga utgifter i jämförbara med Moderaterna anno 2001–02.

RATIO

Och sedan?

- Skulle värnplikten kunna återinföras?
- Skulle skattetrycket kunna höjas till 57 procent igen?
- Uppfattningen om politikens gränser förskjuts genom erfarenheter

RATIO